

Briuselis, 2025 m. birželio 30 d.
(OR. en)

11055/25

FIN 800

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

---

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. birželio 30 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 373 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI dėl tolesnių veiksmų, susijusių su 2023 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimu

---

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 373 final.

Priedama: COM(2025) 373 final

Briuselis, 2025 06 27
COM(2025) 373 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl tolesnių veiksmų, susijusių su 2023 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimu

**ATASKAITA DĖL TOLESNIŲ VEIKSMŲ, SUSIJUSIŲ SU PRAŠYMAIS, PATEIKTAIS EUROPOS
PARLAMENTO REZOLIUCIJOSE DĖL 2023 FINANSINIŲ METŲ BIUDŽETO ĮVYKDYMO
PATVIRTINIMO IR TARYBOS REKOMENDACIJOJE DĖL 2023 FINANSINIŲ METŲ BIUDŽETO
ĮVYKDYMO PATVIRTINIMO**

Turinys

1. Įvadas	1
2. ES finansinių interesų apsauga.....	2
3. ES biudžeto veiklos rezultatai ir EGADP poveikis	6
4. ES finansavimo skaidrumas	7
5. Komisijos skolinimosi veikla ir nauji nuosavi ištekliai.....	9
6. Dar neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai (<i>reste à liquider</i> , arba RAL) ir priemonės, kuriomis siekiama paspartinti ES lėšų panaudojimą.....	9
7. Žvilgsnis į ateitį	10

1. Įvadas

2023 m., Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, energetikos krizės, gaivalinių nelaimių ir ekonominių neramumų fone, ES biudžetas ir toliau buvo stabilumo, atsparumo ir strateginių investicijų šaltinis, naudingas Europos visuomenei, ūkininkams, tyrėjams, įmonėms ir regionams visoje Europoje ir už jos ribų.

2025 m. gegužės 7 d. Europos Parlamentas, atsižvelgdamas į Tarybos rekomendaciją, nusprendė **patvirtinti Komisijai, kad ji įvykdė 2023 m. ES biudžetą**. Tarybos rekomendacijose ir Europos Parlamento rezoliucijoje pateikiami bendresnio pobūdžio prašymai ir konkrečios rekomendacijos Komisijai dėl ES biudžeto vykdymo.

Šioje ataskaitoje dėl tolesnių veiksmų, susijusių su prašymais, pateiktais atliekant 2023 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą, apibendrinami veiksmai, kurių Komisija ėmėsi reaguodama į: i) Europos Parlamento prašymus, pateiktus jo rezoliucijos dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo¹ skirsnyje „Politiniai prioritetai“, ir ii) pagrindinius Tarybos rekomendacijoje dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo² pateiktus prašymus. Ši ataskaita – Komisijos integruotųjų finansinių ir atskaitomybės ataskaitų teikimo proceso dalis. Paskutinį 2025 m. ketvirtį Komisija paskelbs dar vieną išsamesnę ataskaitą ir joje paaiškins, kokių veiksmų imtasi dėl visų konkrečių rekomendacijose ir rezoliucijoje dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo pateiktų rekomendacijų.

---

¹ 2025 m. gegužės 7 d. Europos Parlamento sprendimas dėl 2023 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto įvykdymo patvirtinimo, III skirsnis – Komisija, vykdomosios įstaigos ir devintasis, dešimtas ir vienuoliktasis Europos plėtros fondai (2024/2019(DEC)) – 2024/2019(DEC).

² Tarybos rekomendacija dėl patvirtinimo, kad Komisija įvykdė 2023 finansinių metų Europos Sąjungos bendrąjį biudžetą (dok. 6179/24).

2. ES finansinių interesų apsauga

Komisija, bendradarbiaudama su nacionalinėmis institucijomis ir įgyvendinančiais partneriais, itin didelę svarbą teikia stebėsenai, kaip naudojamos ES lėšos.

a. Išlaidos, atitinkančios ES vertybes, įskaitant teisinės valstybės principą

Teisinė valstybė

Komisija šiuo metu stengiasi įgyvendinti Parlamento raginimą „užtikrinti griežtą ir greitą visų [teisinės valstybės sąlygų] mechanizmo elementų įgyvendinimą tuo atveju, jei valstybės narės pažeidžia teisinės valstybės principus, kai tokie pažeidimai daro arba gali daryti poveikį Sąjungos finansiniams interesams“³.

Komisija padeda užtikrinti visapusišką ir veiksmingą **Sąlygų reglamento** taikymą, kad ES biudžetas būtų apsaugotas nuo teisinės valstybės principų pažeidimų.

Pavyzdžiui, Vengrijai nuo 2022 m. taikomos priemonės pagal Sąlygų reglamentą dėl ES biudžeto apsaugos, nes tada Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priėmė dvi priemones: i) sustabdyti 55 proc. biudžetinių įsipareigojimų, prisiimtų pagal tris sanglaudos politikos programas, ir ii) uždrausti užmegzti naujus teisiniais įsipareigojimais grindžiamus santykius su viešojo intereso patikos fondais ir jų valdomais subjektais dėl ES finansavimo, kuriam taikomas tiesioginis ar netiesioginis valdymas.

2023 m. gruodžio 13 d. Komisija pagal Sąlygų reglamente nustatytą tvarką iš naujo įvertino Vengrijos padėtį. Ji nustatė, kad ES biudžetui kylanti rizika nuo 2022 m. gruodžio mėn. nepasikeitė ir kad Tarybos priemonės neturėtų būti koreguojamos ar panaikintos. 2024 m. pabaigoje baigė galioti pirmoji sustabdytų 2022 m. įsipareigojimų dalis, atitinkanti maždaug 1,04 mlrd. EUR, ir Vengrija prarado šias lėšas. Be to, 2025 m. pabaigoje Vengrija neteks ir antrosios maždaug 1,1 mlrd. EUR dalies, atitinkančios 2023 m. įsipareigojimus, jeigu iki to laiko nebus panaikinta susijusi priemonė, ir taip bus daroma kasmet.

2024 m. gruodžio 2 d. Vengrija pranešė Komisijai, kad padarė teisės aktų pakeitimus, kuriais siekiama spręsti interesų konfliktų viešojo intereso patikos fondų valdybose problemą. Vis dėlto savo 2024 m. gruodžio 16 d. sprendime Komisija nustatė, kad teisės aktų pakeitimais, apie kuriuos pranešta, tinkamai nesprenžiami likę susirūpinimą keliantys klausimai. Todėl Komisija nesiūlė Tarybai panaikinti ar pakoreguoti priemones, susijusias su viešojo intereso patikos fondais ir jų valdomais subjektais. Komisija aiškiai nurodė, kokių pakeitimų reikėtų, kad padėtis būtų pakankamai ištaisyta.

Komisija pagal Sąlygų reglamentą toliau stebi pokyčius visose 27 valstybėse narėse, be kita ko, rengdama metines teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas. Kiekviena situacija vertinama atskirai, ir Komisija nedvejodama imsis reikiamų veiksmų, jeigu konkreti padėtis atitiks reglamente nustatytus kriterijus.

Be Sąlygų reglamento, Komisija turi dar dvi svarbias priemones, kurios padeda apsaugoti ES biudžetą nuo teisinės valstybės principų pažeidimų. Jos yra: i) horizontalioji reikiama sąlyga dėl ES pagrindinių teisių chartijos pagal Bendrųjų nuostatų reglamentą ir ii) nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų tarpinės ir siektinos reikšmės, susijusios su teisinės valstybės iššūkiais.

---

³ Žr. Parlamento rezoliucijos (2024/2019(DEC)) 10 dalį.

Komisija toliau taikys šį priemonių rinkinį ir visas kitas turimas priemones. Kaip nurodyta neseniai paskelbtame komunikate „Rengiantis kitai daugiametei finansinei programai“, teisinės valstybės principo laikymasis ir toliau bus viena iš ES lėšų gavimo sąlygų, todėl kitoje daugiametėje finansinėje programoje (DFP) turėtų būti numatytos tvirtos apsaugos priemonės.

ES vertybės

Komisija pažymi, jog Parlamentas mano, kad „siekiant [ES] patikimumo Komisijai svarbu užtikrinti, kad [ES] lėšos nebūtų skiriamos jokioms organizacijoms ar asmenims, susijusiems su teroristiniais judėjimais ar bet kokiais kitais judėjimais, reiškiančiais ekstremistines pažiūras, kurstančiais smurtą ir neapykantą bei tiesiogiai prieštaraujančiais pagrindinėms Europos Sąjungos vertybėms“.

Nesenai padarytais Finansinio reglamento pakeitimais ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemoje (EDES) nustatyti aiškūs pagrindai, kuriais remiantis subjektams negalima skirti ES lėšų, jeigu nustatoma, kad jie vykdo ES vertybėms prieštaraujančią veiklą. Naudodamasi EDES, Komisija gali neleisti subjektams, susijusiems su terorizmo finansavimu, teroristiniais nusikaltimais ar nusikaltimais, siejamais su teroristine veikla, gauti ES finansavimo.

Kalbant konkrečiai apie Jungtinių Tautų pagalbos ir darbų agentūros Palestinos pabėgėliams Artimuosiuose Rytuose (UNRWA) finansavimą, dėl kurio Parlamentas savo rezoliucijoje dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo reiškia didelį susirūpinimą, Komisija primena, kad po 2023 m. spalio 7 d. teroristinio išpuolio Izraelyje ji peržiūrėjo visą savo finansinę paramą Palestinei, įskaitant su UNRWA įgyvendinamas programas.

Atlikus šią peržiūrą patvirtinta, kad UNRWA laikėsi teisinių reikalavimų ES atžvilgiu, įskaitant reikalavimą neremti veiklos, kuria prisidedama prie terorizmo finansavimo.

Kaip nurodyta 2024 m. sausio 29 d. Komisijos pareiškime, UNRWA neseniai įsipareigojo: i) leisti ES paskirtiems nepriklausomiems išorės ekspertams atlikti auditą; ii) stiprinti savo Vidaus tyrimų departamentą ir iii) atlikti visų UNRWA darbuotojų patikrinimą siekiant patvirtinti, kad jie nedalyvavo išpuoliuose. UNRWA įvykdė šiuos įsipareigojimus.

b. ES biudžeto apsauga nuo sukčiautojų

Pajamos

2023 m. metinėje ataskaitoje Europos Audito Rūmai (Audito Rūmai), kaip ir anksčiau, pateikė palankią nuomonę dėl ES biudžeto pajamų ir dar kartą patvirtino, kad Komisija stabiliai ir tiksliai surenka pajamas. Primindamas ES finansiniams interesams dėl nepakankamo arba neveiksmingo importuojamų prekių muitinio tikrinimo kylančią riziką, Parlamentas teigiamai vertina Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) pastangas kovojant su sukčiavimu muitais ir PVM. Be to, 2023 m. Komisija pateikė pasiūlymą dėl plataus užmojo muitų sąjungos reformos, dėl kurio šiuo metu vyksta derybos su teisėkūros institucijomis. Įsteigiant ES muitinę, valdysiančią naująją ES muitinės duomenų platformą, ši reforma taip pat padės lengviau anksti nustatyti riziką, turinčią įtakos muitų surinkimui, kartu bendrai stiprinant ES muitinės rizikos valdymo, analizės ir kontrolės pajėgumus.

Kovos su sukčiavimu struktūra

Pradėti parengiamieji darbai, susiję su ES kovos su sukčiavimu struktūros peržiūra. 2025 m. kovo 14 d. buvo surengtas aukšto lygio įžanginis susitikimas, kuriame dalyvavo pagrindiniai suinteresuotieji subjektai: Komisija, Europos prokuratūra, OLAF, Europos Audito Rūmai, Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūra (Eurojustas) ir Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūra (Europolas). Buvo sudarytos techninio lygmens darbo grupės. Komisija planuoja paskelbti baltąją knygą, kurioje bus pasiūlytos bendros gairės, kurias reikia išnagrinėti rengiantis būsima kovos su sukčiavimu struktūros peržiūrai.

Europos prokuratūros ir OLAF biudžeto didinimas

Komisija atkreipia dėmesį į pakartotinius Parlamento raginimus „toliau stiprinti Europos prokuratūros ir OLAF pajėgumus, taip pat jų bendradarbiavimą“.

Iš pradžių buvo numatyta, kad Europos prokuratūra visą jai numatytą personalą (115 darbuotojų) turės 2023 m. ir paskui dirbs išlaikydama stabilų darbuotojų skaičių. Vis dėlto 2025 m. Europos prokuratūros centrinio biuro darbuotojų skaičius buvo padidintas iki 307. 2024 ir 2025 m. Europos prokuratūrai buvo skirta papildomų išteklių, kad būtų atsižvelgta į Lenkijos ir Švedijos dalyvavimą, sprendžiami didėjančio darbo užmokesčio ir didėjančių būsto išlaidų klausimai ir užtikrintas visiškas jos IT sistemos nepriklausomumas nuo Komisijos.

Nepaisant Komisijos darbuotojų skaičiaus apribojimų, kurie turi įtakos ir OLAF, OLAF 2025 m. biudžete numatyta išteklių keturiems papildomiems išorės darbuotojams, kurie vykdys lėšų srautų į Ukrainą stebėseną.

Peržiūrėjus Finansinį reglamentą padaryti patobulinimai, susiję su kova su sukčiavimu

Pradedant laikotarpio po 2027 m. DFP, peržiūrėtu Finansiniu reglamentu bus sustiprinta ES biudžeto apsauga, be kita ko: i) bus išplėsta EDES taikymo sritis, į ją įtraukiant lėšas, kurioms taikomas pasidalijamojo valdymo principas; ii) užtikrinta, kad duomenys apie visais būdais valdomų ES lėšų gavėjus ir jų tikruosius savininkus būtų standartizuotai elektroniniu būdu registruojami ir saugomi vienoje integruotoje IT sistemoje, ir iii) į šią bendrą integruotą IT sistemą bus įtraukta duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonė, kurios naudoti ir toliau bus neprivaloma, kol baigiantis DFP bus atliktas pakartotinis vertinimas.

Kiti svarbūs Finansinio reglamento pakeitimai, jau taikomi nuo 2024 m. rugsėjo 30 d., apima galimybę neleisti tam tikriems subjektams gauti ES lėšų. Šie subjektai yra: i) subjektų, kurie, kaip nustatyta, yra patekę į situaciją, dėl kurios draudžiama dalyvauti procedūroje, tikrieji savininkai; ii) subjektai, kurie priešinasi OLAF, Europos prokuratūros arba Audito Rūmų atliekamiems patikrinimams ar auditams; iii) subjektai, kurie kursto diskriminaciją, neapykantą, smurtą arba pažeidžia ES vertybes, kai tokie veiksmai daro arba gali daryti neigiamą poveikį teisinių įsipareigojimų vykdymui.

c. Išlaidų klaidų mažinimas

Veiksmai klaidų lygiui mažinti

Komisija šiuo metu stengiasi įgyvendinti Parlamento ir Tarybos raginimus imtis veiksmų klaidų lygiui sumažinti. Kaip pripažino Parlamentas, Taryba ir Audito Rūmai, vienas iš pagrindinių klaidų rizikos veiksnių yra sudėtingi lėšų išmokėjimo būdai. Todėl Komisija visų pirma imasi veiksmų, kad supaprastintų išlaidų taisykles.

Kalbant apie **sanglaudos politikos fondus**, 2024 m. gruodžio mėn. pabaigoje valstybių narių audito institucijos ir Komisija, remdamosi Audito Rūmų ir Parlamento nustatytais faktais ir rekomendacijomis, susitarė dėl veiksmų plano, kuriuo siekiama gerinti programų institucijų pajėgumus nustatyti pažeidimus, o Komisija stebės, kaip jis įgyvendinamas. Komisija taip pat peržiūrėjo savo audito strategiją, siekdama stiprinti audito institucijų darbo priežiūrą vietoje 2021–2027 m. laikotarpiu. Be to, Komisija toliau skatina įgyvendinant 2021–2027 m. programas rinktis **supaprastintą išlaidų apmokėjimą ir su išlaidomis nesusijusį finansavimą**, nes taikant šiuos metodus padaroma mažiau klaidų, taip pat atlikti labai rizikingomis laikomų programų ir sričių (pvz., viešųjų pirkimų, valstybės pagalbos) auditus.

2023–2027 m. **bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP)** įgyvendinimo modelis suteikia galimybių supaprastinti procesus, leidžiant valstybėms narėms parengti ES lėšomis finansuojamas intervencines priemones, skirtas konkrečios šalies poreikiams patenkinti, kartu įgyvendinant ES lygmens tikslus. Pagal naująją BŽŪP taip pat skatinama naudoti naujas technologijas⁴, kurios turėtų padėti šalinti klaidas. Komisija nebuvo nustatęs žemės ūkio išlaidų klaidų lygio, nes jos grindžiamos veiklos rezultatais. Vietoje to, Komisija BŽŪP išlaidas suskirstys į tris rizikos kategorijas: mažos, vidutinės ir didelės rizikos, remdamosi valstybių narių įdiegtų valdymo sistemų veikimo tinkamumo vertinimu. Žemės ūkio išlaidos paprastai priskiriamos mažos rizikos kategorijai ir nėra jokių požymių, kad taikant naująją BŽŪP įgyvendinimo modelį tai pasikeistų.

Kalbant apie **mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimą**, pagal programą „Europos horizontas“ numatyta dažniau naudoti supaprastintas finansavimo formas, pavyzdžiui, projektų išlaidas padengti fiksuotomis sumomis ir taikyti vieneto įkainius, o tai padės gerokai sumažinti paramos gavėjams tenkančią administracinę naštą, taigi ir, kaip tikimasi, klaidų lygį.

Galiausiai Komisija, siekdama sumažinti bendrą klaidų lygį, taip pat padidinti vykdomos kontrolės veiksmingumą, šiuo metu peržiūri **Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (KVTBP)** audito ir kontrolės strategiją. Vienas iš pagrindinių šios peržiūros siektinų rezultatų – sukurti patikimą ir tikslinę rizikos profilio sistemą, kad būtų galima geriau įvertinti ir mažinti klaidų riziką tiek projektų, tiek subjektų lygmeniu. Be to, atliekant šią peržiūrą taip pat nagrinėjama pagal KVTBP taikomos *ex ante* ir *ex post* kontrolės metodika, siekiant dar labiau sustiprinti kontrolės prevencinius ir taisomuosius pajėgumus, taip pat padidinti rizikos profiliui nustatyti generuojamų duomenų tikslumą.

Dėl **Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP)** Komisija yra įdiegusi patikimą kontrolės ir audito sistemą, kurią pritaikė atsižvelgdama į savo patirtį ir remdamosi Audito Rūmų ir Parlamento išvadomis ir rekomendacijomis. Be kita ko, buvo atnaujinta ES finansinių interesų apsaugos audito darbo metodika, sugriežtinta valstybių narių vidaus kontrolės sistemų valstybės pagalbos ir viešųjų pirkimų srityje kontrolė ir sustiprintas bendradarbiavimas Komisijos lygmeniu.

---

⁴ Pavyzdžiui, valstybės narės turi sukurti plotų stebėjimo sistemą, kurioje 100 proc. deklaruotų sklypų tikruoju laiku stebėti naudojami programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“ duomenys. Taip ūkininkai gali gauti įspėjimus, kai (dar) nevykdoma reikalaujama žemės ūkio veikla ar praktika. Tada ūkininkai turi galimybę įvykdyti reikalavimą (jei tai vis dar įmanoma) arba pakeisti savo paraišką, todėl padaroma mažiau klaidų.

Komisijos ir Audito Rūmų keitimasis informacija apie klaidų lygį

Komisija taip pat pažymi, kad rezoliucijoje dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo Komisija ir Audito Rūmai raginami „prieš 2024 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą rasti sprendimą dėl skirtingų požiūrių“ ir „toliau bendradarbiauti su Audito Rūmais siekiant pagerinti supratimą apie du skirtingus labiausiai tikėtinų klaidų vykdant Sąjungos išlaidas nustatymo metodus, jų konvergenciją ir palyginamumą“.

Dėl skirtingų Audito Rūmų ir Komisijos atliekamų funkcijų ir misijų sunku visiškai suderinti šių institucijų metodikas. Nepaisant to, būtina, kad abi institucijos suprastų skirtumus. Šiuo tikslu 2025 m. kovo mėn. Komisijos ir Audito Rūmų tarnybos surengė keletą **techninių seminarų**, skirtų bendram supratimui apie atitinkamas metodikas gerinti, ir išnagrinėjo galimybes toliau tobulinti Komisijos valdymo ir kontrolės sistemas. Atsižvelgdama į šių praktinių seminarų rezultatus, Komisija šiuo metu rengia vidaus veiksmų planą, kuriuo siekiama mažinti ES išlaidų pagal DFP klaidų riziką ir skatinti bendrą supratimą su Audito Rūmais apie klaidų lygio nustatymą. Pavyzdžiui, dėl sanglaudos politikos išlaidų Komisija ir Audito Rūmai susitarė 2025 m. surengti tolesnius techninius susitikimus ir suderinti klaidų viešųjų pirkimų srityje kiekybinį įvertinimą.

Komisija taip pat toliau bendradarbiauja su Audito Rūmais, kad būtų pašalinti su EGADP susiję nuomonių ir aiškinimų skirtumai. Ji išsamiau paaiškino, kaip pagal EGADP praktiškai taikomos tinkamumo finansuoti sąlygos ir dvigubo finansavimo sąvoka. Komisija pritaria Tarybos pageidavimui nenustatyti „naujų taisyklių ar labiau ribojančių sąlygų valstybėms narėms *ex post*“⁵ ir pažymi, kad keičiant teisinių sąvokų aiškinimo gaires įpusėjus priemonės įgyvendinimo laikotarpiui valstybėms narėms kiltų naujų teisinių ir praktinių problemų.

3. ES biudžeto veiklos rezultatai ir EGADP poveikis

Komisija atkreipia dėmesį į Tarybos raginimą „toliau vertinti ES biudžeto veiksmingumą, nes tai yra tikros ES piliečiams teikiamos vertės matas“, ir „kai taikytina, daugiau dėmesio skirti rezultatais grindžiamiems veiksmingumo rodikliams, kurie gali būti tiesiogiai siejami su ES veiksmis“⁶.

Komisija yra visapusiškai įsipareigojusi užtikrinti, kad kiekvienas ES biudžeto euras būtų išleistas tinkamai, laikantis taisyklių ir Europos visuomenės labui.

Veiklos rezultatai kasmet stebimi rengiant programų veiklos rezultatų ataskaitas. Jos yra dalis metinės valdymo ir veiklos ataskaitos, kurioje pateikiami 2021–2027 m. pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai pagal išlaidų programas. 45 proc. šių rodiklių grindžiami rezultatais, ir iš to matyti, kad rezultatams skiriama daug dėmesio.

2024 m. gruodžio mėn. Komisija paskelbė antrąją priemonės „NextGenerationEU“ (NGEU) žaliųjų obligacijų poveikio ataskaitą, kurioje įvertintas konkretus finansuojamų investicijų poveikis klimatui, išreikštas sumažėjusiu išmetamu šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu.

EGADP įgyvendinimo modelis valstybėms narėms suteikia aiškių paskatų spręsti ilgalaikes struktūrines problemas.

---

⁵ Žr. Tarybos rekomendacijos dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo 11.4 dalį.

⁶ Žr. Tarybos rekomendacijos dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo 5 dalį.

Suteikus tiesioginę finansinę paramą reformoms įgyvendinti, paspartėjo konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų (KŠSR), kurias Taryba kasmet teikia kiekvienai valstybei narei, įgyvendinimas. Apskritai nuo tada, kai buvo sukurta EGADP, greičiau pasiekiamas aukštesnis KŠSR įgyvendinimo lygis.

Pavyzdžiui, užimtumo srityje, kaip nustatė Audito Rūmai⁷, beveik visuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatyta imtis reformų, kuriomis sprendžiamos struktūrinės valstybių narių darbo rinkos problemos. Be to, daugelis kitose srityse (pvz., švietimo) vykdomų reformų padeda skatinti kokybišką užimtumą, įgūdžių ugdymą ir Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą.

Tarpinės ir siektinos reikšmės, kaip vienas iš pažangos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytas priemones matų, taip pat suteikia galimybę labai išsamiai apžvelgti valstybių narių veiklos rezultatus EGADP įgyvendinimo laikotarpiu.

Komisija atkreipia deramą dėmesį į Parlamento nuomonę, kad „norint pereiti prie rezultatais grindžiamo požiūrio, paremto EGADP kaip modeliu, reikia išspręsti daugelį problemų, nustatytų ją įgyvendinant, taip pat prieš naudojant tokį modelį įvertinti visą jo poveikį“⁸.

EGADP laikotarpio vidurio vertinime⁹ pabrėžtos tobulintinos sritys, įskaitant nepakankamą vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimą, arba sunkumai, kurių kyla siekiant užtikrinti išsamių tarpinių ir siektinų reikšmių ir lankstaus įgyvendinimo pusiausvyrą. Rengdamasi kitai DFP, Komisija šiuo metu kaupia įgyvendinant EGADP ir kitas programas įgytą patirtį ir nustato geriausią praktiką bei tobulintinas sritis, kad galėtų pagrįsti savo būsimą požiūrį.

4. ES finansavimo skaidrumas

Skaidrumas yra vienas iš pagrindinių ES biudžeto valdymo principų. Pavyzdžiui, šiuo metu Finansinio skaidrumo sistemoje numatyta galimybė ieškoti informacijos apie visų rūšių lėšų, kurioms taikomas tiesioginio valdymo principas, gavėjus. Su projektų tikslais ir rezultatais galima susipažinti ES finansavimo ir konkursų portale. Peržiūrėjus Finansinį reglamentą, Komisijos įsipareigojimas užtikrinti skaidrumą dar labiau sustiprės, kai bus pradėta įgyvendinti kita DFP. Finansinio skaidrumo sistema turėtų tapti pagrindiniu informacijos centru, kuriame numatoma skelbti informaciją apie **visais būdais valdomų** lėšų gavėjus.

Kalbant apie nevyriausybinę organizacijų (NVO) finansavimą, Parlamentas pažymi, kad neseniai paskelbtoje Audito Rūmų ataskaitoje dėl NVO skiriamo ES finansavimo skaidrumo atkreipiamas dėmesys į tai, kad nors Komisija visiškai laikosi visų su skaidrumu susijusių teisinių įsipareigojimų¹⁰, padėti būtų galima dar pagerinti. Komisija imsis tolesnių veiksmų, susijusių su Audito Rūmų ataskaita, kaip nurodyta Komisijos atsakymuose.

Komisija pripažino, kad kai kuriose paramos gavėjų pateiktose darbo programose, pridėtos prie susitarimų dėl dotacijų veiklai, buvo numatyti konkretūs advokatavimo veiksmai ir lobistinė veikla, dėl kurių kyla rizika ES reputacijai. Nors atlikusi šių susitarimų teisinę analizę Komisija padarė išvadą, kad atitinkami subjektai nepažeidė sutartinių ar elgesio

⁷ Specialioji ataskaita Nr. 10/2025, 20 dalis.

⁸ Žr. Parlamento rezoliucijos (2024/2019(DEC)) 11 dalį.

⁹ Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės laikotarpio vidurio vertinimas, SWD(2024) 70 final.

¹⁰ Žr. Parlamento rezoliucijos (2024/2019(DEC)) 23 dalį.

kodekse nustatytų įsipareigojimų, 2024 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė vidaus gaires, kuriomis siekiama pašalinti bet kokią galimą riziką ES reputacijai. Siekdama užtikrinti, kad būsimi projektai atitiktų šias gaires, Komisija taip pat atnaujino savo pavyzdinį kvietimą teikti pasiūlymus. Be to, nors nėra teisinio reikalavimo atskleisti informaciją apie dotacijomis veiklai finansuojamą advokatavimo veiklą¹¹, Komisija toliau skatina užtikrinti skaidrumą ES finansavimo ir konkursų portale aktyviai dalydamasi informacija apie finansuojamų projektų tikslus ir rezultatus. Galiausiai interesų grupių atstovai, kurie **Skaidrumo registre** registruojasi kaip neatstovaujantys komerciniams interesams ir tarp kurių paprastai yra NVO, registruodamiesi Skaidrumo registre privalo pranešti apie savo lobistinę veiklą ir deklaruoti pagrindinius finansavimo šaltinius, taip pat nurodyti kiekvieno įnašo, didesnio nei 10 000 EUR ir viršijančio 10 proc. viso jų biudžeto, sumą ir įnašo teikėjo vardą ir pavardę / pavadinimą.

Į programos LIFE 2025–2027 m. daugiametę darbo programą Komisija įtraukė papildomų apsaugos priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad norint gauti dotacijas veiklai nereikėtų vykdyti konkrečios ir išsamios veiklos, tiesiogiai skirtos ES institucijoms, jų darbuotojams ar nariams, ir kuriomis paaiškinama, kad paramos gavėjai išlieka visiškai atsakingi už savo nuomonę. 2025 m. balandžio 1 d. paskelbtame pareiškime¹² Komisija įsipareigojo peržiūrėti ES skaidrumo registre numatytą skaidrumo užtikrinimo tvarką ir paramos gavėjams taikomus informacijos atskleidimo reikalavimus. Komisija taip pat siekia užtikrinti, kad programos LIFE vertinimo komiteto nariai būtų nepriklausomi ir kad jiems nekiltų interesų konfliktų. Prieš pradėdami vertinti pasiūlymus, nariai privalo pasirašyti deklaracijas dėl interesų konflikto nebuvimo, o nustatčius interesų konfliktus taikomos poveikio mažinimo priemonės. Europos klimato, infrastruktūros ir aplinkos vykdomoji įstaiga (CINEA) peržiūrės programos LIFE vertinimo komiteto narių atrankos procedūrą ir imsis visų būtinų veiksmų, kad būtų užtikrintas visiškas skaidrumas.

Laikantis Europos Parlamento ir Tarybos priimtų reglamentų, kuriais reglamentuojamos tam tikros ES finansavimo programos, vienas iš svarbių ir teisėtų finansavimo tikslų tebėra parama veiklai, susijusiai su politikos formavimu ir įgyvendinimu. Tai apima pliuralistinių pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimo stiprinimą.

Komisija taip pat pripažįsta Parlamento prašymą „biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai pateikti susitarimų dėl dotacijų ir kitų sutarčių tikrinimo rezultatus“¹³ ir šiuo klausimu imsis tolesnių veiksmų.

Galiamiausiai peržiūrėtame Finansiniame reglamente nustatyta: i) **dotacijų prašančių pareiškėjų (tiesioginio valdymo atveju) privalo deklaruoti, ar jie yra NVO, ir ii) NVO apibrėžtis.**

Kalbant apie **skaidrumą įgyvendinant EGADP**, valstybės narės turi pranešti apie 100 galutinių gavėjų, gaunančių didžiausias finansavimo sumas priemonėms pagal EGADP įgyvendinti. Komisija savo 2024 m. EGADP metinės ataskaitos priede paskelbė papildomas gaires ir priminė valstybėms narėms jų pareigas. Atsižvelgdama į Parlamento prašymą, išsakytą per 2023 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą, Komisija paprašė valstybių

---

¹¹ Dėl informacijos apie gavėjus skelbimo žr. Finansinio reglamento 38 straipsnį.

¹² Komisijos pareiškimas dėl programos LIFE.

¹³ Žr. Parlamento rezoliucijos (2024/2019(DEC)) 21 dalį.

narių pateikti 100 galutinių subjektų arba fizinių asmenų, įskaitant rangovus ir subrangovus, kurie pagal EGADP gavo didžiausias lėšų sumas, pavadinimų / vardų ir pavardžių sąrašą. Iki šiol (2025 m. birželio mėn.) Komisija gavo šešių valstybių narių sąrašus ir juos pateikė Parlamentui.

5. Komisijos skolinimosi veikla ir nauji nuosavi ištekliai

Komisija atkreipia dėmesį į Parlamento susirūpinimą dėl negražintos skolos, kuri susidarė dėl skolinimosi veiklos, lygio ir dėl pažeidžiamumo, susijusio su palūkanų normomis, kurios turi įtakos skolos lygiui¹⁴. Nuo 2020 m. Komisija iš esmės pakeitė savo veiklą tarptautinėse kapitalo rinkose, todėl, kaip teisingai pažymi Parlamentas, ES tapo „**viena didžiausių skolos emitentų Europoje**“. Siekdama veiksmingai suvaldyti palūkanų normas ir laikytis gražinimo terminų, Komisija taiko trumpalaikio ir ilgalaikio skolinimosi strategijas. Ji, be kita ko, leidžia skirtingų išpirkimo terminų obligacijas, o tai padeda gražinimo įsipareigojimus įvykdyti per tam tikrą laiką. NGEU pasiskolintas lėšas reikės gražinti iki 2058 m., todėl ES turi daugiau laiko skolos gražinimui suvaldyti, nesukeliant didelių sutrikdymų ar nedarant neigiamo poveikio finansiniam stabilumui.

Siekiant geriau valdyti finansinę riziką, susijusią su Komisijos skolinimosi veikla ir ES biudžeto pozicija, 2025 m. vasario mėn. buvo išplėstos nepriklausomo **vyriausiojo rizikos valdymo pareigūno** funkcijos, įtraukiant visų ES finansinių operacijų ir valdomo turto priežiūrą. Vadovaujantis geriausia finansų sektoriaus praktika, dabar vyriausiasis rizikos valdymo pareigūnas kartu su įsteigtu nauju Rizikos valdymo skyriumi, atlikdami finansinių operacijų finansinės rizikos vertinimą, organizacijos lygmeniu vykdo antrojo lygio kontrolę, visiškai nepriklausomai nuo pirmojo lygio kontrolės¹⁵.

Komisija pritaria nuomonei, kad „sparti pažanga nustatant naujus nuosavus išteklius yra nepaprastai svarbi“. 2023 m. Komisija pateikė išsamų pasiūlymų, kuriais iš dalies keičiamas 2021 m. pasiūlymas, rinkinį, kuriuo užtikrinama pakankamai pajamų ir kuo labiau sumažinama papildoma našta valstybių narių biudžetams ir kurį galima greitai įgyvendinti. Komisija šiuo metu taip pat rengia kitus pasiūlymus. Norint nustatyti naujus nuosavus išteklius, reikės politinės valios ir visų šalių dalyvavimo.

6. Dar neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai (*reste à liquider*, arba RAL) ir priemonės, kuriomis siekiama paspartinti ES lėšų panaudojimą

Komisija pažymi, kad rezoliucijoje dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo Parlamentas „dar kartą reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad sukaupti dar neįvykdyti įsipareigojimai (RAL) 2023 m. pabaigoje pasiekė rekordinį 543 mlrd. EUR lygį“¹⁶.

Dar neįvykdyti įsipareigojimai – tai įsipareigos, bet dar neišmokėtos sumos.

Negražintina NGEU dalis buvo 238,6 mlrd. EUR ir sudarė beveik 44 proc. visų dar neįvykdytų įsipareigojimų, kurių didžioji dalis nukreipiama per EGADP. Atsižvelgdama į tai, Komisija padeda valstybėms narėms užtikrinti greitą ir veiksmingą jų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimą nemažinant jų užmojų lygio ir nesusiulpinant

¹⁴ Žr. Parlamento rezoliucijos (2024/2019(DEC)) 8 dalį.

¹⁵ Pirmojo lygio kontrolę vykdo Komisijos padaliniai, atsakingi už ES skolinimosi, skolinimo ir turto valdymo operacijas, taip pat biudžeto garantijas.

¹⁶ Žr. Parlamento rezoliucijos (2024/2019(DEC)) 7 dalį.

ypatingos svarbos priemonių. Jei dėl objektyvių aplinkybių priemonės tampa neįgyvendinamos, valstybės narės gali prašyti peržiūrėti jų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kad būtų pašalintos įgyvendinimo kliūtys. Valstybės narės taip pat gali teikti mokėjimo prašymus, jeigu pasiektos tik kai kurios tarpinės ir siektinos reikšmės, todėl jos galės gauti dalines išmokas, atitinkančias jau pasiektas tarpines ir siektinas reikšmes. Tai taip pat padeda sparčiai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. 2025 m. birželio 4 d. priimtame komunikate „Priemonė „NextGenerationEU“. Laikotarpis iki 2026 m.“ Komisija valstybėms narėms pateikė gaires, kaip peržiūrėti ir racionalizuoti savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, atsižvelgiant į artėjantį 2026 m. terminą. Komisija ragina valstybes nares iš savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų pašalinti tarpines ir siektinas reikšmes, kurių neįmanoma pasiekti iki 2026 m. rugpjūčio 31 d. termino, ir pateikia pasiūlymų dėl esamų ir naujų galimybių palengvinti įgyvendinimą.

Maždaug pusė 2023 m. pabaigoje **dar neįvykdytų įsipareigojimų pagal DFP programas** yra siejami su sanglaudos politika ir atitinkamai valstybių narių pagal pasidalijamojo valdymo principą naudojamomis lėšomis.

Kadangi projektų atrankos vietoje lygis pasiekė maždaug pusę 2021–2027 m. sanglaudos politikos programoms skirtų lėšų, prognozuojama, kad finansinis įgyvendinimas trumpuoju laikotarpiu taip pat įgys pagreitį.

2025 m. balandžio 1 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl **sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūros**, kad investavimo prioritetai būtų suderinti su kintančiomis ekonominėmis, socialinėmis ir geopolitinėmis aplinkybėmis, taip pat su platesnio užmojo klimato ir aplinkos sričių tikslais. Jame, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas greitai paskirstyti išteklius šiems sustiprintiems prioritetams įgyvendinti ir taip dar labiau paspartinti lėšų panaudojimą, numatytas didesnis lankstumas ir paskatos (pvz., taikytina 100 proc. bendro finansavimo norma, kad būtų galima pradiniu etapu sutelkti investicijas į būstą, hidrologinį atsparumą, energetikos pertvarką, konkurencingumą ir gynybą).

2025 m. balandžio 22 d. Komisija priėmė naujus **tikslinius esamų ES finansavimo programų pakeitimus**, kad būtų remiamos greitesnės, lankstesnės ir labiau suderintos investicijos į Europos gynybos technologinę ir pramoninę bazę. Šiais tiksliniais pakeitimais bus visų pirma išplėsta **Europos strateginių technologijų platformos (STEP)** taikymo sritis, kad apimtų su gynyba susijusias technologijas ir produktus. Šie pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, jeigu dėl jų susitars teisėkūros institucijos, taip pat padės paspartinti ES lėšų panaudojimą.

Komisija toliau stebės, kaip keičiasi bendras dar neįvykdytų įsipareigojimų lygis. Be to, ji per metines biudžeto procedūras toliau siūlys tokius mokėjimų asignavimų lygius, kurie tinkamai atitiktų mokėjimų poreikius.

7. Žvilgsnis į ateitį

2025 m. liepos mėn. Komisija pateiks savo pasiūlymą dėl kitos DFP.

Šiame pasiūlyme bus atsižvelgta į Parlamento, Tarybos ir Audito Rūmų pateiktas rekomendacijas, susijusias su biudžeto įvykdymo patvirtinimu.

ES biudžeto, kuris apima daugiau kaip 50 išlaidų programų ir kuriam taikoma daug taisyklių bei kriterijų, vykdymą šiuo metu apsunkina sudėtingumas, dėl kurio didėja dubliavimosi rizika, mažėja skaidrumas ir atsiranda kompleksinių prioritetų finansavimo spragų. Dėl šio sudėtingumo paramos gavėjams, ypač mažosioms ir vidutinėms įmonėms, taip pat sunku orientuotis ES finansavimo sistemoje ir gauti tas lėšas, todėl gali pasitaikyti išlaidų klaidų.

Paprastesnis ES biudžetas suteiktų galimybę visiems paramos gavėjams lengviau gauti lėšas, didinti vykdymo spartą ir gerinti jo kokybę, taip pat užtikrinti aktyvesnį suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą.

Supaprastinus finansinę aplinką, panaikinus dubliavimąsi ir suteikus paramos gavėjams vieną bendrą prieigą prie ES finansavimo, galima gerokai sumažinti administracinę naštą, vėlavimą ir klaidų skaičių. Tai galiausiai padės gerinti ES biudžeto lėšų panaudojimą ir didinti jų veiksmingumą bei efektyvumą siekiant užsibrėžtų tikslų.

* * *